

reeds in 1925 bij het kampeongres Christus ver-
scheiden malen door Krischnaji.

Maar daar deze nog al onzeker, verlegen en
zenuwachtig oreerde, was zijn optreden voor velen
een teleurstelling. Langzamerhand schijnt hij meer
met autoriteit, waardigheid en wijsheid te zijn gaan
spreken. Zoo was het tenminste drie jaar later.
Zelfs de natuur gaf hem toen een onwraakbaar ge-
tuigenis, als men Annie Besant gelooven wil. Want
toen Krischnaji sprak, „kwam er in de natuur zoo'n
stilte en wonderbare wijding alsof zij meeluisterde”.
Aan het slot daalde er een zachte regen neer en
een kleurige regenboog spande zich over Eerde!

Daarom is het volgens Annie Besant aan geen
twijfel onderhevig: „in Krischnaji is de menscheit
tot goddelijkheid opgevoerd, en wij aanschouwen
zijn glorie, vol gratie en waarheid”. Ge merkt: hier
is de godslasterlijke toespeling op wat Johannes
van onzen gezegenden Heiland zegt: „we hebben
Zijn heerlijkheid aanschouwd, vol van genade en
waarheid”.

Zoo is dus, volgens het Ster-Evangelie, de Geest
neergedaald en verblijft in Krischnaji.

De Wereldleeraar is verschenen in het vleesch.

F. C. M.

UIT DE SCHRIFT

Alleen gelaten.

Kunt gij dan niet één uur met mij waken?
Mattheus 26: 40.

Dat onze Heiland Zijn lijden geheel alleen
doorgemaakt heeft, treft ons wel nergens zoo sterk
als in Gethsemané.

Hier verlaten Hem voor het eerst Zijne discipelen.
Tot nog toe wandelde Hij altijd met Zijn jon-
geren; maar als Hij het werk der verzoening gaat
doen, blijft alles achter.

De Profeet wordt Priester.

De Profeet heeft Zijne discipelen bij Zich; de
Priester brengt Zijn offer alléén.

Het is als met den Hoogepriester onder Israël.
Als hij op den Grooten Verzoendag door den Voor-
hof schrijdt, dan is nog de schare om hem heen.
Als hij het Heilige doorgaat, dan zijn daar nog de
priesters, die hem vergezellen. Maar wanneer hij
achter den voorhang treedt, in het binnenste Heilig-
dom, om het bloed te plengen, — dan is hij ge-
heel alleen.

Zoo is de gang van Jezus geweest.

Tot nog toe was het volk om Hem heen; doch
hoe meer Hij man van smarten wordt, des te
minder Zijn aanhang; over de Kedron zijn nog
slechts de elfen met Hem; ten slotte uit die elfen
nog weer een drietal; maar ook deze blijven einde-
lijk achter; — en daar, onder de olijfbomen, in
het donker, daar is de Hoogepriester alléén.

Dat is ongetwijfeld de bedoeling van dat omstan-
dig verhaal aangaande het achterblijven der jon-
geren. Gods Woord wil ons daarin toonen, dat
Jezus al eenzamer, al verlatener wordt, — en als
Hij de poort doorgaat tot Zijn lijden en sterven,
dan is de Middelaar alleen gelaten.

En dan is dit het roerende; — in die poort ziet
Jezus nog eenmaal om; en terwijl Zijne ziel daar
beangst en tot den dood bedroefd wordt, komt
het echt menschenlijke zoo sterk uit; dan heeft Jezus
behoefte aan gemeenschap, aan deelneming. „Kunt
gij dan niet één uur met mij waken?”

Hierin is de Scheppingsdrang.

God heeft ons niet alléén geschapen, opdat we
geheel op onszelf zouden staan, maar met naas-
ten om ons, in gemeenschap met anderen. Daarom
heeft de mensch behoefte aan medelijden.

Daarin werkt een trek uit het beeld Gods.

God zelf is niet alleen, maar er is in Hem de
eeuwige gemeenschap der drie Personen. Onze God
heeft zelf den heiligen drang naar saamleven; en
dien trek legde Hij in den mensch. En deze be-
hoefte nu is het, die bij den mensch Jezus tot
uiting komt. „Waakt met mij!”

De zonde heeft ook dat verwoest. De zonde
heeft de gemeenschap verstoord, de menschen uit
elkaar geslagen, en tegen elkaar opgezet. Wij zijn
van nature geneigd den naaste te haten.

Doch nu is Jezus alléén geweest; Hij is alleen
gelaten in Zijn lijden en sterven, zonder troost
van den naaste, zonder gemeenschap. „Hij heeft
gewacht naar medelijden, maar er is geen”. Hij is
eenzaam geweest in Zijn verzoenend worstelen, —
opdat ook deze vrucht uit Zijn werk zou opkomen,
dat er weer gemeenschap, weer saambinding, weer
broeders en zusters zouden komen, weer band
der liefde en eenheid.

Hij vergadert alle uit elkaar geslagen deelen tot
één; Hij vergadert ook uit haters van elkander
die nieuwe menscheit, dat lichaam, waarvan de
leden elkander steunen en met elkaar medeleven.

Hij alleen gelaten. — opdat zij allen één zijn.

Straks is Hij ook van God verlaten en zonder
God eenzaam lijdend, — opdat wij tot God zouden
genomen, en nimmermeer van Hem verlaten
worden.

Zoo er dan eenige troost is der liefde onder broe-
ders en zusters, hartelijk medegevoel, hulp en steun
en gemeenschap; als er medebidden is met de
bedroefden en deelneming onder het kruis, — dan
is dat een vrucht van Jezus' eenzaam worstelen.

En zoo er ondersteuning des Heeren is in donkere
dagen, vriendelijke nabijheid des Vaders, en ge-
meenschap des Heiligen Geestes, — dan is dat
hiervan een vrucht, dat Hij eenzaam zonder Zijn
God geleden heeft.

U.

van. A.

KERKELIJK LEVEN

De Catechese. II.

De geheel eigen verbinding tusschen hetgeen Gods
werk is en hetgeen door menschen middelkerwijze
moet worden gedaan, komt in de Schrift op meer
dan één plaats tot haar recht. We verwijzen hijs-
beeld naar 1 Cor. 2. Hoewel geestelijke dingen met
geestelijke moeten worden samengevoegd en hoewel
slechts de geestelijke mensch alle dingen onder-
scheidt, is het toch anderzijds ook noodig dat de
openbaring Gods komt en dat Jezus Christus die
gekruisigd is, wordt gepredikt.

Maar dan is er ook te begrijpen dat er in de
Schrift, zoowel in het Oude als in het Nieuwe
Testament, zoo groote nadruk wordt gelegd op de
leer en het onderwijs. De bede: „leer mij Uwe
inzettingen (Ps. 119: 26) en de belijdenis: „ik kleef
vast aan Uwe getuigenissen (Ps. 119: 31), komen
steeds in het leven der geloovigen weer naar voren.
„De getuigenissen des Heeren zijn mijns harten
vrolijkheid” (Ps. 119: 111) en „door onderwijzing
worden de zondaars in den weg geleid” (Ps. 25: 8).
Er is vreugde over de kennis van Gods wet (Ps.
94: 12), en van alles wat gehoord is, is het einde
van de zaak: „Vrees God en houd Zijne geboden,
want dit betaamt alle menschen” (Pred. 12: 13).

Van Jezus wordt uitdrukkelijk gezegd dat hij
optrad om te leeren, (Matth. 4: 23), en als de
schare tot Hem komt, leert Hij hen (Marc. 2: 13).
Zelfs bij zijn afscheid geeft Jezus de opdracht:
„Gaaf dan henen, onderwijst alle volkeren (Matth.
28: 19), en Paulus zegt het, dat de Romeinen ge-
hoorzaam geworden zijn aan het voorbeeld der
leer tot hetwelk gij overgegeven zijt, (Rom. 6: 17).

Maar uit den laatsten tekst, waarin gehoorzaamheid
en leer bijeen staan, blijkt ook weer dat de kennis
die verworven wordt, niet uitsluitend verstandelijke
kennis kan zijn, want het is een kennis die de daad
te voorschijn roept. Het blijkt dan ook hier dat het
doel van het catechetisch onderwijs niet is de
veel-weterij, maar wel de zegen des Geestes: het
leven in geloofsgehoorzaamheid.

...

Zoo komt echter vanzelf een andere vraag aan
de orde, die ook in onzen tijd actueel is.

Men zegt dan, dat de kennis opgeblazen maakt,
dat het bij godsdienstige dingen toch eigenlijk aan-
komt op gevoel en beleving.

Men wil het dan doen voorkomen alsof het zoo
ernstig zich bezighouden met het onderwijs, een
gevaarlijk werk is. Immers, zoo zegt men, ge-
kweekt hierdoor slechts zelfvoldane menschen, die
misschien veel kennen en weten, maar die ver-
stands-Christenen worden. Onze harten moeten be-
wogen zijn.

Religie is toch in de eerste plaats een zaak van
het gevoel, zoo meent men.

We kunnen niet ontkennen dat ook in onze kin-
gen dergelijke opvattingen indruk maken. Wie geen
vreemdeling is in het kerkelijk Jeruzalem, weet,
dat er tegenwoordig een sterke strooming is, die
van formuleeren van geloofsinhouden niet veel moet
hebben.

Dat doet aan de catechisatie geen goed.

En het klinkt zoo teer, wanneer de menschen
die zoo gevoelig zijn, dergelijke opmerkingen maken.

Wanneer door dezulken wordt betoogd, dat re-
ligie geloven is van een wonder en niet van
een feit, dan hebben zij ook het oor van vele
eenvoudige vromen. Immers het kan niet ontkend
worden, dat er een eenzijdigheid bestaat, die het
kennen van het heilsfeit als het één en het al be-
schouwt. Het merkwaardige is echter dat die een-
zijdigheid het minst bestaat, daar waar zij het
meest verondersteld wordt. Er kunnen natuurlijk
enkele uitzonderingen zijn, maar we durven met
de meeste stelligheid betoogen, dat onder ons gere-
formeerde volk van die eenzijdigheid al heel weinig
wordt gevonden.

We vreezen, dat er veel meer zijn, die de andere
eenzijdigheid prediken, n.l. die, dat het bij religie
toch eigenlijk maar aankomt op het gevoel en het
beleven, en dat de leer toch eigenlijk minder ter-
zake doet.

We willen eens onderzoeken hoe het nu staat
met de verhouding tusschen gevoels-
leven en leerinhoud.

...

We beginnen met te doen opmerken dat alle
religie, ook de valsche, een eigen leerinhoud heeft.

Zelfs het animisme en het feticisme in primi-
tieven of meer ontwikkelden toestand, hebben toch
altijd een leerinhoud, al is het er dan ook dikwijls
één van vrij gebrekkigen aard. Zoodra de cultuur
prikkel tot zelfbezinning, ontstaat ook vanzelf de
behoefte aan een reflectie over datgene wat men
geloofd, en wat men als inhoud heeft van zijn reli-
gieuse beschouwing. We kunnen dan ook zeggen:
zoodra er een bewuste levensinhoud is, ontstaat
ook de behoefte aan leerinhoud.

Maar daar is iets anders. Zoodra er cultuur is,
is er ook historie, en in den loop van die historie
wordt het cultuurgood overgedragen.

Maar deze bezitsoverdraging is, zooals van zelf
sprekt, betrokken op alle cultuurgooderen, welke
men bewust bezit.

Dit bewust bezitten van cultuurgood brengt even-
wel mee de behoefte aan bezinning.

Maar zulke bezinning brengt ook weer een
theorie mee.

Zoo kunnen we dus zeggen, dat er theorie is,
zoodra er cultuurleven en overdraging van die cul-
tuur in de historie aanwezig is.

Daarom is het dan ook niet juist om zelfs maar
de mogelijkheid te veronderstellen, dat we bewust
religieus leven zouden kunnen hebben, zonder om-
trent onze religie een zekeren leerinhoud te be-
zitten.

...

Maar de formuleering van de gedachte, zooals
die als vanzelf uit de historie naar voren treedt,
heeft juist ook voor de gevoelsbeleving groote be-
teekenis. In den strijd tegen intellectualisme heeft
men van de zijde van de gevoels-psychologie dit
weliswaar ontkend, maar deze ontkenning berust
toch op een misverstand.

De formuleering van onze gedachten
verheldert en zuivert de beleving van
gevoelens.

Deze stelling klinkt misschien ietwat vreemd.

Toch is zij, naar we meenen, voor ieder gemak-
kelijk te bewijzen.

Wanneer we toch in een gezelschap zijn, en we
hebben een onzeker of een vaag gevoel dat een
zekere bewering tegen onze gevoelens indruischt,
dan gaan we debatteeren. En hoe gaat het dan?
Eerst beginnen we met een poging om dat vage
gevoel dat we hebben, te formuleeren. We zijn
omtrent onze eigen gevoelens nog niet klaar en
onze eigen gevoelens zijn ons niet helder.

Maar al debatterende merken we dat juist door-
dat we onze gedachten formuleeren, ons eigen ge-
voel ons klaarder wordt.

Zelfs doet zich het merkwaardige verschijnsel
voor, dat de verheldering van onze eigen gevoelens
niet eens behoefte te komen van ons zelf. Soms doet
onze tegenstander ons formuleeringen aan de hand,
die opeens treffend juist onze eigen gevoelens ver-
helderen. Soms zelfs kunnen we zeggen dat onze
tegenstander formuleert datgene, wat we poogden
te formuleeren zonder dat het ons gelukte.

Een ander bewijs voor onze stelling ligt in het
feit, dat het uitspreken van een donker gevoel,
bijvoorbeeld van verborgen haat, ineens de impuls
tot de daad meebrengt; door het uitspreken
komt er klaarheid omtrent het gevoel. Wanneer er
verborgen tendenzen van haat zijn in de gevoelens
van een bepaald volksdeel, ten opzichte van over-
heden, ambtenaren enz., dan zal alleen het feit dat
er iemand opstaat, die scherp en klaar die gevoe-
lens weet te formuleeren, het latente, het verbor-
gene bewust maken, en de opstand breekt uit.

Ook bij pathologische gevallen weten we, dat het
veel gemakkelijker is een patiënt omtrent zichzelf
klarheid te geven wanneer zijn gevoelens eenmaal
geformuleerd zijn, en wel zijn omschreven, dan
wanneer hij in een vaag gevoelsbeleving blijft han-
gen. Een voorstelling eenmaal geformuleerd, maakt
het gevoel dat met die voorstelling samenhangt,
veel sterker en dieper.

Hier vindt men ook de verklaring voor het feit,
dat het mogelijk was, dat een Kuyper speelde op
het klavier van de volksconscientie, en dat de op-
voering van „La muette de Portici” ruim 100 jaar
geleden in Brussel een opstand kon doen uitbarsten.

...

Maar aan deze gegevens ziet men ook hoe dwaas
het is om in naam van de waarde van het gevoel
tegen de formuleering van de waarheid te velde
te trekken. Zeker, de eisch dat de Geest Gods woont
in het hart, blijft. Zonder dat wordt het van-buiten-
leeren van religieuze formuleeringen inderdaad dood
werk.

Maar ook waar waarachtige religie is blijft het
gevoel vaag, donker, onklaar, totdat door klaar en
scherp formuleeren degene die geloofd, omtrent zijn
eigen bewustzijnsinhoud, licht ontvangt.

Gevoel, beleving en ervaring sluiten dus de for-
muleering van het dogma niet uit, maar eischen
veeleer de formuleering. Zonder formuleering sterft
ten slotte het eigen bewustzijn omtrent de waarheid.
Zonder formuleering van de waarheid is het ook
niet mogelijk om aan anderen rekenschap te geven
van datgene wat we belevan.

Zonder formuleering van de waarheid en zonder
kennis van die formuleering valt ook de Kerk
van Christus uiteen.

Immers
ling van
dan hun
gebaar o
Maar b
Zij gaat
uithoudig
valt uite
wanen ov
tionalitei

LIT

In een
de lezers
reeks be
En en
moeten
in een
heden ze
niet, wij
een ander
Na een
„Konings
zijn twee
over de
zicht” en
een bunt
heek.”)

Deze s
behoort
auteurs.
maar on
pen) een
en, verg
Rotterdam
niet. Tre
bundel,
elkaar.

We he
een voor
ook het
het is to
men ove
schrijver
een eers
in welke
gaan.

Met n
zich die

Wie d
rend, zie
nadere l
het is a
taal is c
die van
vele jon-
schouwe-
samenste
vaagheid
prozakur
lijk strev
daarbij
die uitw
zoeken,
nog nie
en aan
Alsvan
wat op g
ontwikke
Welnu
zeer mo-
zoojuist
over sta
litteraire
uitreikt
schrijver
baar is
verder o
rende o-
nen opla
ben, is
heid en
worden
reeds de
Herha
over „K
hoe giel
toonen l
van het
recht lig
dat het
heid da
waarin
juiste r
christeli

En z
iedere
Auteur
van de